XII. évfolyam. 32. szám. Szabadka, 1889. augusztus 11.

ELŐFIZETÉSI DIJ HELYBEN:

Egész évre . . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.

VIDÉKRE POSTAN KÜLDVE:

Egész évre . . . 6 frt 60 kr.
Félévre . . . . . 3 frt 30 kr.
Negyed évre . . . 1 frt 65 kr.

HIRDETÉSI DIJ:

Egész oldal . . . . . 20 frt.
Fél oldal . . . . . 10 frt.
Negyed oldal . . . . . 5 frt.

Ezen felül minden hirdetésnél 30 kr. kincstári illeték fizetendő. Kivételes esetekben kedvezmény, többszöri hirdetésnél árleengedés.

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ után és helyett

kiadja: SZALAY LÁSZLÓ A. ügyvéd.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr

Számonként kizárólag a szerkesztőnél vagy a lapkihordónál kapható.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII. kör, virág-utcza 337. h. sz., hova a közlésre szánt levelek és kéziratok intézendők.

Hirdetések felvétetnek ugyanott.

A „Nyilttér“ sora 15 kr.

Negyed oldalnál kisebb hirdetéseknél a térmérték tekintetbe vétele nélkül minden szó után 5 kr. számittatik.

Negyven év után.

Holnap, e hó 12-én lesz negyven esztendeje annak, hogy Kossuth Lajos átlépte hazája határát, akkor mondotta örök nevezetességü végbucsuját: „Leborulok hazzám földedre, mielőtt határodon átlépnék; zokogva nyomom reád a fiúi szeretett bucsucsókját, és egy csipetnyi port veszek belőle magamhoz; még egy lépés, — — — és ugy leszek, mint a törthajó roncsa, melyet a szélvész kidob a homokra egy sivatagon.“

Negyven év óta eszi Kossuth Lajos, az önkéntes számüzetés keserü kenyerét, a távol hazától, amelyet nálánál senki sem szeret jobban.

Sok történt azóta, amin rövid pillanat alatt a végzetes emberi elme átröppenni képtelen. A sok nemzeti rászkodás után, most 10 esztendő előtt hozta meg Magyarország alkotmányos törvényhozó testülete azt a végzetes honositási törvényt mit a Rákóczy-harczok leverése után, csak az önkényuralom fölingerelt boszúvágyában mert megtenni.

Meghozták a honositási törvényt, csak azért, hogy hontalanná tegyék a legnagyobb magyart, Kossuth Lajost.

Jól számitottak arra, hogy Kossuth Lajos meg nem alázható.

Elérték e törvénynyel gonosz czéljukat, hogy hontalanná lett Kossuth — de meg nem alázhatták, mert érthetőleg, nyilt sisakkal kijelentette: „hogy ő csakis magyar akar lenni és nem osztrák-magyar alattvaló.“

Nincs párt, nincs politikailag számbavehető néptöredék ez országban mely Kossuthot ne tartaná messze időkbe sugárzó nagy történelmi alaknak.

Nélküle még ma is csak jobbágy és nemes ember volna e hazában, nélküle a gondolat nem repülhetne szabadon; — a szó, az irás, a hatalom zsoldos szolgája volna.

És ezt érzi a nép, érzi a nemzet.

És tiltakozott, tiltakozik ma is és a jövőben is tiltakozni fog e kivételes törvény ellen, mert Kossuth Lajos egy eszme, egy zászló, — a haza függetlenségének zászlaja.

És a meddig egy magyar él, e zászló láttára szive hevessen feldobog.

Kossuth Lajos nevét, ugy üdvözli a magyar, mint nagy idők apostoláét, szavait ugy lesi, mint bölcs prófétáét, és ha van fia a magyar hazának, aki még most is tudna lángot gyujtani a nemzet szivében, az bizonyára az a 87 éves agg, akiben bámulják az elvek törhetlen szilárdságát, a nagyság szerénységét és igénytelenségét.

Nagyon csalatkoztak tehát azok, kik azt hitték, hogy Kossuthot hontalanná téve, idegenné teszik őt honfitársaitól. Ha Kossuth Lajos nem is osztrák-magyar alattvaló többé — több ennél: Kossuth Lajos diszpolgára egész Magyarországnak és mint ilyen, nem hazátlan. És mikor ezt irjuk, csak mi, mint szabadkaiak pirulunk, akik nevében az élhetetlen Mamuzsits-Antunovits-párt Kállay Albert főispán támogatásával sarat merészeltek dobni a félistenre, honnan azonban a piszok az ő lágy fejökre hullott vissza, hogy megbélyegezze őket majdan saját unokáik előtt!

Kossuth nevének tisztelete folyton terjed. — Az uj nemzedék az ő nevében és elveiben látja megtestesitve a haza jövendő függetlenségét.

Ünnepelték Kossuthot eddig is, Lajos napja ünnep volt eddig is, széles e hazában augusztus 25-ikét azonban — tekintettel a 40 éves fordulóra is, — az ország fővárosa az idén országos ünnepként fogja megülni.

Ezer tagu bizottság működik azon, hogy az ünnepet országos ünneppé iktassa be a történelmi naptárba, örök nemzeti ünneppé Kossuth Lajos nevenapját.

És a mikor ez a mozgalom Magyarország összes városait felrázza, szabadka város szégyenébe merülve alszik, elaltatták a magukat nagyhazafiaknak hirdető pánszláv gyászmagyarkák, s ministeri talpat nyaló parancsnokaik.

K. Illiás.

A vasuti tisztképző tanfolyam.

A „Szabadság“ mult vasárnapi számában felhivtuk a szülők figyelmét egy elhanyagolt pályára, a katonaira. Ma a vasutra irányitjuk figyelmünket, s hisszük, hogy ezzel is szolgálatot teszünk olvasóinknak, mert soha a vasuti intézmény behozatala óta a nagy közönség nem volt olyannyira tudatában a vasut roppant közgazdasági fontosságának, mint éppen most, midőn Baross Gábor a zóna-árszabály által m. kir. államvasutakra vonta az egész müvelt világ figyelmét. Soha a nagy közönség nem ismerendette fel olyannyira, mint éppen most annak szükségét, hogy a vasuti intézmény az intelligensebb fiatalság köréből nyerjen tiszti állományt. Ez okból a „Pester Correspodenz“ a következőkben szóról-szóra közli a „vasuti tisztképző tanfolyamra“ vonatkozó igazgatósági felszólitást:

A Budapesten fenálló vasuti tisztképző tanfolyamon, melynek czélja és feladata azon egyének elméleti kiképzése, kik a vasuti vállalatoknál a forgalmi, kereskedelmi és a távirda szolgálatban, mint hivatalnokok alkalmazást kivánnak nyerni, kereskedelemügyi m. kir. miniszter intézkedése folytán a folyó év szeptember 2-án a harmadik tanév veszi kezdetét.

E tanfolyamon a következő tárgyak fognak előadatni: 1. vasuti technologia, 2. távirdai szolgálat, 3. forgalmi szolgálat egységtannal, 4. kereskedelmi szolgálat, 5. vasuti földrajz, 6. vasutügy története, 7. vasuti törvényisme, 8. kereskedelmi számtan és vasuti könyvvitel, 9. vasuti áru- és anyagisme, 10. német nyelv, 11. franczia nyelv.

Az előadások hetenkint összesen 30 órára terjednek s d. u. 3-tól esti 8 óráig tartanak.

A tanfolyam hallgatói: a) nyilvános rendes hallgatók, b) magán tanulók és c) nyilvános rendkivüli hallgatók.

Nyilvános rendes hallgatók azok, kik a részes vasut vállalatok ajánlása vagy önként jelentkezése folytán és okmányaik alapján ezen minőségben felvétetnek és az előadásokat az egész tanéven át rendesen hallgatják.

Magántanulók azok, kik vasuti vállalatoknál, mint gyakornokok vagy dijnokok már tényleges szolgálatban állanak s a tanév kezdetén, vagy annak folyama alatt a felsorolt tantárgyakból képesitő vizsgálatra leendő bocsátás czéljából előljáró igazgatóságuk által e minőségben való felvételre bejelentetnek.

Nyilvános rendkivüli hallgatók azok, kik már tényleges vasuti szolgálatban álló hivatalnokok és csak ismereteik gyarapitása végett, vizsga-tétel kötelezettsége nélkül iratkoznak be egy vagy több — általuk szabadon választható — tárgyra.

Ugy nyilvános rendes hallgatókul, mint magántanulókul, csak oly egyének vehetők fel, kik eredeti, vagy közjegyzőileg hitelesitett másolati okmányokkal igazolják, hogy 1. megfelelő elméleti előképzettséggel birnak; 2. 18-dik életévüket betöltötték, illetőleg a tanfolyam bevégeztéig betölteni fogják; 3. magyar állampolgárok; 4. a hivatalos magyar nyelvet szóban és irásban tökéletesen birják; 5. feddhetlen előéletűek; 6. a vasuti szolgálatra testületileg is alkalmasak, minek bizonyitására csakis a vasuti vállalatok főorvosai, esetleg pályaorvosai hivatvák.

Mi különösen az elméleti képzettséget és iskolai előkészültséget illeti, e tekintetben három osztály különböztetendő meg:

I. A jelentkezők közül elsősorban azok vétetnek fel a tanfolyamba, kik legalább is valamely főgymnáziumot vagy főreáltanodát, vagy azokkal egyenlő rangban álló kereskedelmi vagy katonai tanintézetet sikerrel végezték s az előirt érettségi vagy zárvizsgát megfelelő eredménynyel letették, valamint azok, kik a cs. és kir. hadsereg, vagy a magy. kir. honvédség állományában szolgáltak s a tiszti vizsgát sikerrel letették.

A főgymnáziumokkal és főreáltanodákkal egyenranguaknak tekintendők: 1. a kereskedelmi tanintézetek közül a budapesti, fiumei, kolozsvári, székesfehérvári, debreczeni, aradi, pozsonyi és soproni kereskedelmi akadémiák, továbbá az ujvidéki, budapesti II., VI. és IX-dik kerületi községi, a brassói, turócz-szt.-mártoni és fogarasi állami, a zalaegerszegi s pancsovai államilag segélyezett községi és a miskolczi társadalmi középkereskedelmi iskolák, végre a Wiesner-féle temesvári, a Röser-féle budapesti és és a Porges-féle pécsi középkereskedelmi iskola; 2. a fennálló katonai tanintézetek közül: az 1883. évi XXXIV. t.-cz. alapján a m. kir. honvédségi Ludovika-Akadémiában felállitott tényleges állománybeli tisztképző tanfolyam, a cs. és kir. katonai akadémiák és főreáliskolák, a császári és királyi gyalogsági, lovassági és tüzérségi, hadmérnöki és utász — hadapródiskolák s végre 3. a korább fennállott katonai tanintézetek közül a m. kir. honvédségi Ludovica-Akadémiában az 1884-ik évig fennállott régi rendszerü általános tisztképző tanfolyam a cs. és kir. katonai akademiák, (bécsujhelyi katonai akadémia a régi szervezet szerint, tüzérakadémia és hadmérnöki akadémia) katonai collegium, katonai technikai iskolák, hadapródintézetek, tüzér hadmérnöki, utász iskolaszázad, hadapródszázad és utászkar iskolák.

A most körülirt vagy ennél magasabb iskolai előkészültséggel rendelkező egyének, mint elsőrendü minősitéssel birók, felvétel és beiktatás végett f. évi augusztus 15 és 20-ika közt ezen igazgatóságnál személyesen vagy kellőleg felszerelt folyamodvány utján jelentkezzenek.

II. A mennyiben elsőrendü minősitéssel biró egyénekkel f. évi augusztus hó 20-áig a hallgatói létszám teljesen betölthető nem volna, további sorban azon csekélyebb minősitéssel biró egyénekre kerülhet a sor, kik a budapesti állami középipartanodát, a kassai állami gépészeti ipartanodát, valamelyik 6 évi tanfolyammal biró polgári iskolát végeztek s az előirt zárvizsgát megfelelő sikerrel letették, valamint azon tanitók, kik a tanképesitő-vizsgát jó eredménynyel kiállották s végre harmad sorban oly egyének is nyerhetnek esetleg a tanfolyamba felvételt, kik a főgymnázium vagy főreáliskola legalább (6) hat osztályát; a budapesti állami középtanoda 2 évfolyamát, valamely középkereskedelmi iskola 2. osztályát vagy a polgári iskola 4. évfolyamát jó sikerrel végezték.

A jelen II-ik pont alatt felsorolt csekélyebb iskolai előkészültséggel biró egyének mindazonáltal csak miniszteri engedély mellett külön felvételi vizsga sikeres letétele esetén nyerhetnek a tanfolyamba felvételt és ez okból felvételi vizsgára leendő bocsátás végett a megkivántató többi kellékek igazolása mellett tartóznak kérvényeiket legkésőbb f. évi augusztus hó 15-éig kereskedelemügyi miniszteriumhoz benyujtani. A felvételi vizsga az augusztus 25—31-ike közti időre ki fog tüzetni.

A részes vasuti vállalatok által ajánlott egyéneknek egyenlő minősités mellett (mindhárom osztályra nézve) a magánjelentkezőkkel szemben elsőbbség fog adatni.

A felvételi vizsgákra vonatkozolag fennálló szabályzat külön kérelemre — a postadij és további 10 kr. o. é. beküldése esetén — illetőnek ezen igazgatóság részéről meg fog küldetni.

A tanév szeptember 2-án kezdődik és egyhuzamba 10 hónapig tart.

A tanév befejeztével azok, kik távozási bizonyitványt nyernek, saját költségükön legalább is három hónapig tartó gyakorlati próbaszolgálatra a részes vasuti vállalatokhoz beosztatnak.

A próbaidő sikeres eltelte után az illetők képesitő vizsgálatra bocsájtatnak, mely vizsgálatok minden év október hó 10-étől, deczember 23-áig terjedő időszakban fognak megejtetni.

A magántanulók csak legalább 13 havi tényleges szolgálat után bocsájtatnak a képesitő vizsgálatra, mely időtartamból legalább három hónapnak, állomási szolgálatnak kell lennie.

A képesitendő hallgatóknak adandó bizonyitványok a magyar korona területén létező összes vasuti vállalatok által jogérvényesekül tekintetnek és pedig oly joghatálylyal, hogy:

1. az ekként képesitett egyének az egyes vasuti vállalatoknál eddig szokásban volt távirdai, forgalmi és kereskedelmi vizsgák letételére többé nem kötelezhetők;

2. hogy 1889. évi október hó 1-től kezdve a forgalmi, kereskedelmi és távirdai szolgálatnál hivatalnokká csak azok nevezhetők ki, kik a tanfolyamon a képesitő-vizsgát sikerrel letették.

Beiktatási dij gyanánt különbség nélkül mindenki 10 frtot tartozik fizetni s ez alól senkisem menthető fel.

A nyilvános rendes hallgatók 60 frtnyi évi tandijat fizetnek, a nyilvános rendkivüli hallgatók pedig az általuk hallgatott minden tárgy után 5 frtot; magántanulók tandijat nem fizetnek. A felvételi vizsga dija 5 frt. A tandij rendszerint a beiktatás alkalmával fizetendő. A tan- és vizsgálati dijak semmi szin alatt vissza nem fizettetnek.

Azok, kik szegénységük alapján a tandij fizetése alul magukat egészben vagy rész-

ben felmentetni kivánják, eziránt beiktatásuk alkalmával a folyó évben kiállitott hiteles, részletes adatokra támaszkodó szegénységi bizonyiványnyal felszerelt külön kérvénynyal ezzu igazgatósághoz folyamodni tartoznak. A vasár- és ünnepnapokat kivéve, szünidő az egész évad alatt nem engedélyeztetik. A tanfolyam külön szakkönyvtár és muzeummal rendelkezik.

Felhivatnak mindazok, kik e tanfolyamba az 1889/90. évre felvételüket kivánják, mennyiben ugyanis a II-dik pont értelmében miniszteri külön engedélyre nem szorulnak, hogy az előrebocsájtottak szerinti okmányokkal ellátve a kitűzött határidőkön belül ezen igazgatóságnál személyesen jelentkezzenek, vagy a kivánt okmányokat bélyegzett beadvány kiséretében ugyanazon határidőkig nyujtsák be.

Budapest, 1889. évi julius 15-én. A vasuti tisztképző tanfolyam igazgatósága. (Király-utcza, 69. szám, I. em.)

A tornázás érdekében.

Évről-évre megujul a panasz, többnyire orvosok által hangoztatva, hogy fiaink és lányaink nevelése nem jó, hogy őket nem egészséges és boldogságukban, munkájokban majdan zavartalan emberekké, hanem gyenge, ideges, rövid életü és hiányos fejlődésü üvegházi növényekké neveli a mai rendszerü iskolázás. Sokszor el volt már mondva, e lapokban is közölve volt többször erre vonatkozó elmélkedés, hogy ifjainkból erőteljes fajfenntartók, hosszu életü, kitartó munkások, az élet nehézségeivel bátran, önmagokban bizva, szembeszálló családapák, leányaikból egészséges nők és anyák azért nem válnak, mert a test edzése el van hanyagolva, s hogy — egy francia iró szerint — csak az izmok menthetnek meg az agyvelő egyoldalu művelése által veszélyben forgó emberiséget.

Ilyen eseteket leginkább az orvosok beszélnek. De hogy nem csak ők gondolkoznak igy, bizonyitja dr. Felméri Lajosnak a neveléstan kolozsvári egyet. tanára, a ki e tárgyról irt egyik dolgozatában mondja:

„Mintha csak abból az elvből indulna ki iskolázásunk, hogy a testi erő olcsó, mint az áfonya: az értelmet tultömik, a testet pedig örökös bőjtre vagy nagypénteki kosztra fogják.“

Hány oly iskolánk van, mely az ifjuság játékterére komolyan gondol s a tanulók játékait szervezi? Ugy tetszik, hogy nálunk végkép feledésbe ment az az elv, hogy egy egészséges játék a legigazibb előkészület az óráig tartó tanulásra. A test és lélek rugalmassága együtt áll és együtt esik. Mig a lelket örökös zabálásra fogtuk, a testet rendszeresen éheztetjük és mi mégis panaszkodunk, hogy ifjuságunk testileg satnya, erkölcsileg vérszegény, értelmileg munkatól irtozó. Sopánkodunk hogy kikitör belőle a vadállat, melyet soha meg nem szeliditettünk. Mindent a mérleg egyik serpenyőjébe teszünk s e miatt okvetlen meg kell billeni a két fél közt az egyensulynak. A test petyhüdtsége követi, az értelem örökös tömése és munkára fogása miatt pedig beáll az a testi izgatottság, mely minden erőfeszitéstől viszszariad.

Egyszóval ifjaink lelkét iskoláink falánkká, testüket pedig petyhüdtekké és rosz gyomruakká teszik. Az angol ifjak jó emésztés mellett jó agygyal dicsekszenek, a magyar ifjunál ingerlékeny agygyal rokkant vagy diszpepsztában szenvedő test párosul. Nem képzelek orvost, ki ifjainknak ezt az ingerlékenységét patikai szerrel meggyógyitsa, sem oly pedagógust vagy minisztert, ki egy vagy más tantárgy elhagyásával ifjuságunkban a test és lélek megzavart egyensulyát helyreál itsa. Csak egy természetes és biztos szer győzheti le ezt az idült bajt, t. i. az ifjuság testi erőinek játékokkal és athletikai gyakorlatokkal való edzése. Ciceroról mondják, hogy midőn diszpepsziában kezdett szenvedni, nem az orvoshoz sietett, hanem Görögországba s két évi kemény munka után visszatért a fórumra küzdeni oly egészségesen, mint a parasztok, kik földjét müvelték.

Jól megértsük a dolgot. Nem pedáns tornázást akarok, mely csak egy faja a leczkének. A szobában vegzett torna csak amolyan plátói athletikai gyakorlat, melynek sem husa, sem vére, melyben az ifju lélek sem szórakozást, sem üdülést nem nyer. Hanem igenis értem a labdázás, vivás, gyaloglás, futás, öklözés, birkózás, evezés külömböző fajait, egyszóval azt az erőteljes szórakozást, melynek az ifju egész lélekkel átengedi magát, mert lelkét kedvérzettel s testét friss vérrel és uj erőrészekkel tölti el. A szabadban folytatott tornászat az idegrendszert erőssé, egészségessé, emésztést pedig gyorssá és tökéletessé s az egész testet edzetté teszik. Vannak életpályák, (katonai, orvosi, mérnöki, távirói, rendőrtisztviselői pálya), melyeknél főbenjáró dolog az edzett test, mely megbirja az égalj egészségtelen voltát, a temperatura változásait, a hiányos táplálkozást és megküzd a betegséggel s szervezetünk ezernyi ellenségével. Már ebből a szempontból is iskoláinknak és társadalmunknak ápolni kellene ifjuságunk testi nevelését, mert az életpályák bármelyikén is az erőteljes testalkata felér 50 százalék több észszel. Az angol nép sikeres hóditásai az idegen földrészeken, győzelmei a csatákban, dicsősépe a munkapiaczokon és a tudomány mezején, nagy mértékben edzett testi erőinek tulajdonithatók. Midőn Wellington herczeg az etoni iskola játszótérein járkált, azt a megjegyzést tette:

„Itt nyertük mi Waterloot!“

A nagy példa hatott.

Francziaországban nem régiben alakult egy nemzeti liga az athletikai játékok ápolására. A szervező bizottság (élén Berthelot volt közoktatásügyi mipiszterrel), felhivást bocsájtott ki csatlakozásra s az ország minden részéből tanárok, nevelők, politikai kitünőségek, kiváló irók, birák, közigazgatási hivatalnokok, lövész- és torna-egyesületek tagjai, papok stb. nagyszámmal iratkoztak be a szövetség tagjai közé. A szövetség czélja Dumas szerint: „vállat és lábikrát teremteni az ifjuságnak!“ Más szóval: mindenrangu iskolában a szabadban való játékkal mivelni azoknak az erejét és ügyességét, kik majd katonákká lesznek s mivelni azt az erőteljes épséget, melytől az értelem és erkölcs egyensulya függ. — Továbbá közbejár a polgári hatóságoknál, hogy a játékokra alkalmas helyeket engedjenek át. Tehát a franczia nemzet megtanulta az angoloktól, hogy az ifjuság testi ereje oly nemzeti tőke, melyet nem az iskolai padokban kell hevertetni és elsatnyulni hagyni, hanem a játéktéren edzeni és sokszorozni.

Az ily s ehez hasonló nézetek uralták lapunkat mindig, s ez magyarázza meg azt, miért küzdöttünk mi hosszu időn keresztül a ma már elkorcsositott ***szabadkai torna***egylet érdekében.

Óhajtottuk, hogy ez az egylet fennmaradjon, óhajtottuk, hogy ugy a nagy közönség, mint maga a városi hatóság anyagilag pátrónusa legyen az egyesületnek, azonban kitartó fáradozásunk megtörött egyes emberek hóbortjain, a kik ma a régi egylet nevét felhasználva elbolonditják az országot, felültetik a komoly és hivatását felfogni tudó vidéki torna-egyleteket is.

Ezt igazolta a mult vasárnapi palicsi országos (??) verseny is. Aki látta e versenyeket, aki ismeri a résztvevőket, az láthatta, hogy az nem egy torna-egylet versenye, hanem néhány privát passióból sportot szenvelgő fiatalság játéka volt csupán.

*

A palicsi versenyek két részre oszlottak: délelőtti és délutánira.

A délelőtti versenyek lefolyása következő volt: Bajnoki czélverseny. Indultak négyen, elsőnek érkezett be Szauer Henrik 65 percz alatt, jó második Szagmeiszter Gyula 65 és fél percz alatt, távolság 15 kilométer. Bajnoki távuszás. Indultak tizenketten, táv. 3000 méter; első lett Gaal Dániel 69 percz, második Wéber Frigyes 69·5 percz, harmadik Mihálovics Kornél 77 percz alatt. A délutáni vonatok özönével hozták az utasokat a verseny szinhelyére.

A délutáni versenyek következőkép folytak le: Veloczipédverseny bajnok czimért, táv. 10,000 méter; indultak négyen; első volt Matkovits Miklós 32 percz, második Vojnics Béla 34 percz alatt. A növendékek sikversenyében győztes lett Peits István. Vasparipaverseny, táv. 1000 méter; első Matkovits 2 percz 41 mp. alatt, közvetlen utána Huber Eugen. A szabályellenesnek hirdetett kardvivásban Fellegi Antal győzött. Az igért 300 frtos dijjat nem adták ki, sőt azt beszélik nem is adhatták ki, mert csak a papiroson volt meg nyomtatásban, a mi még szomorubb jelenség lenne. Reményljük, hogy e vád alól tisztázza magát a rendezőség s indokolja eljárását is, mert azt jellemezni nem igen lehet. A gyalogolásban, táv. 3000 méter, első dijat Kohn Arnold vitte el 17·5 percz alatt, második volt Szauer Henrik 18 percz alatt. A versenyeket bankett és táncz követte. A második verseny-nap ma vasárnap, augusztus 11-én lesz, mikorra már igen sok szegedi is készül Palicsra.

Üdvözöljük az érkezőket, talán a tömegesebb érintkezés észre hozza a mi tornászainkat is és belátandják, hogy a tornázás nem egyszerü komédia hanem komoly foglalkozás, amely körül tiszta munka és lelkiismerettel tömöriteni kell a nagy közönséget.

Közegészségügy.

Szabadkán megszoktuk a közegészség őreitől, hogy falra borsót dobál a ki a rondaság megszüntetését kivánja, jóllehet erre évenként külön rendelettel is kötelezvék.

A belügyminiszter legujabban is a következő egészségügyi körrendeletet bocsátotta ki a törvényhatóságoknak: „Miután a meleg nyári évszak immár beállott, ismét elérkezettnek látom az időt, hogy a hatóság figyelmét mind arra irányitsam, a mi különösen a nagy meleg folytán származó közegészségi ártalmak elháritására és a közegészség fentartására alkalmas. Már többizben, legutóbb mult évi julius 4-én 44675. sz. a. kelt körrendeletemmel a törvényhatóságot az e tekintetben fennálló szabályok legszigorubb foganatositására és a tett intézkedések ellenőrzésére utasitottam. Jelen alkalommal tehát a törvényhatóságokat a fent idézett rendeletben foglaltak pontos végrehajtásra hivom fel. Különös figyelem forditandó a légkör és a talaj tisztaságának megóvására s a fertőző anyagok eltávolitására, illetve fertötlenitésére. Főfontosságu körülményt képez továbbá az egészségre, annyira szükséges ivóviz tisztaságának megőrzése, a közkutak tisztitása, az élelmiszerek és italok szigoru közegészségi felügyelete, a vágóhidak, azok környékének, a vendéglők, korcsmák s azok udvarainak tisztántartása, a hulladékok és szeny eltávolitása és a hulladékok által fertőzött helyek naponkinti fertőtlenitése. Elvárom, hogy a fentiek folytán szükséges intézkedéseket a legszélesebb mérvben és a legnagyobb erélyel fogja megtenni és midazt megszüntetendi, ami közegészségi ártalmat vonhat maga után, végül, hogy erélyesen intézkedni fog az iránt, hogy a hatóság rendelkezéseinek végrehajtása lelkiismeretesen ellenőriztessék és a netán eláforduló közöny, hanyagság vagy mulasztás kellőleg megtoroltassék. Az e részben tett intézkedésekről hozzám mielőbb jelentés teendő. Gróf Teleki.“

Az e félére azonban Szabadkán nem hederitenek.

Irodalom, művészet.

Az Èpitési Tanácsadó czimü vállalatból, Gonda Béla miniszteri műszaki tanácsos és műegyetemi magántanár, e közérdekü művéből megjelent a 4-ik füzet, melynek tartalmát az ács, asztalos, bádogos, cserépfedő, lakatos, mázoló, üveges, kárpitos, parketező, táviró- és kutmunkára vonatkozó általános s az utépitésnél előforduló föld- és sziklamunkákra vonatkozó részletes feltételek képezik. A füzethez a frankfurti vásárcsarnok sikerült homlokzati és keresztmetszeti rajza van mellékelve. — Az Épitési Tanácsadó megjelenik 2 ives füzetekben. Egy füzet ára 30 kr. Előfizetni iszintén lehet rá és pedig egy évre (18 füzetre) 5 frt 30 krral, félévre 2 frt 70 krral. — Az előfizetés vagy megrendelés ifj. Nagel Ottó könyvkiadóhivatalába Budapestre Muzeum-körut a Nemzeti-szinház bérhazában küldendő.

—

Az orsz. szinésziskolában a beiratkozások f. é. szeptember 5-én, csütörtökön, d. u. 3 órakor kezdődnek s három napon át, minden délután 3—5-ig tartanak s igy szeptember 7-én szombaton fejeztetnek be. A jelentkező növendékek *fölvételi vizsgálata* szeptember 9-én tartatik, és pedig az operára jejentkezőké d. e. 12 órakor a m. nemz. szinház szinpadán, a drámairaké ugyancsak szept. 9-én d. u. 3 órakor az orsz. szinésziskola helyiségében — kerepesi-ut 1. sz. nemz. szinház bérháza, 3. emelet. *A felvételi kellékek:* szinpadias csinos alak, tiszta kiejtésü, csengő hang s kifejlett testi alkotás mellett (melyről a felv. vizsgálaton jelenlevő orvos ad véleményt legalább *18 éves kor a férfiaknál s betöltött 16 év a leányoknál*, mi hiteles okirattal bizonyitandó. Szükséges továbbá annyi műveltség és iskolai képzettségről szóló *bizonyitvány*, mennyit a megjelölt korban minden művelt ifjutól megvárhatni. Azok, kik nem szülőik, vagy gyámjuk kiséretében jönnek, a szülők, vagy gyámok *irásbeli beleegyezését* tartozuak magukkal hozni. A jelentkező növendékek csak törvényes családi nevükön irathatják be magukat. Arra pedig előre is figyelmeztet az igazgatóság mindenkit, hogy a beiratási és fölvételi dij 6 frt, a beiratasnál azonnal *lefizetendő*, fölvétel esetén pedig az évi tandij: drámánál 30 frt, operánál 70 frt, első evharmadi részlete, melynek fizetése alól *első éves növendék föl nem mentetik.* Végül szükséges megjegyeznünk, az *operai szakra* csak oly jelentkezőket veszünk fel, kik *a zenészeti osztály magánének tanfolyamából 3 osztálynak sikeres elvégzéséről* (ami megkivántató feltétel ugyan, de egymagában az operai osztályokba való belépésre nem jogosit) bizonyitványt mutatnak fel, vagy annyi készültséget tanusitanak, mennyi ezen oszsztályokban megkivántatik, melá esetben a kir. zene-akademiában magánvizsgálatot tehetnek, s az ennek folytán nyert bizonyitvány alapján az orsz. szinész skola *első* operai osztalyába vétethetnek. Budapesten, 1889. aug. 1-én. Az igazgató nevében: *Dr. Várady Antal* az orsz. szinesziskola titkára.

—

Szinigazgatónk Csóka Sándor társulata e hó 8-án fejezte be a közönség szép pártolása mellett müködését Érsekujváron. A társulat másnap reggel Egerbe utazott, hol tegnap este *„Thurán Anna“* előadásával nyitotta meg az ottani szinkört. Szabadkára valószinüleg október első felében teszi át Csóka müködési terét.

Közgazdaság.

Miért volt férges cseresznye termésünk az idén? Mindenki, aki ez évben cseresznyét evett, csodálkozhatott azon, hogy majdnem minden második szem férges volt. A kis állatka, melyet az érett cseresznyékben találni lehetett, a cseresznye-légy álczája volt. E kis légy 4 mm. hosszu, fényes, fekete, derekán barnás-sárga sávok vannak, paizsa, feje és lábai sárgák, szárnyain három barna sáv s ugyanolyan szinü szegély van. E csinos kis állat májustól julius végeig röpked. A nősteny, midőn a cseresznyék érni kezdenek, egy-egy petét rak a megfurt cseresznyébe, kettőnél többet ritkán rak egybe. A petéből egy kis kukacz bujik ki, melyet mint cseresznye-nyűt mindenki ismer. Mire a cseresznye egészen megérik, ez a kukacz is teljesen kifejlődik, kibujik belőle s a földbe veszi magát, ahol a telet tölti s tavaszszal mint kész légy. A kár, melyet minden évben tenni szokott, igen nagy, néha az egész cseresznye termés 75 százalékát elroutja, mert az általa megtámadott cseresznyék hamar meglágyuluak s értéküket vesztik. Minden gyümölcskertésznek érdekében van tehát, hogy ezt a legyet pusztitsa. Ha őszszel a cseresznyefák körül a földet felássuk, igen sok álcza kerül a felszinre, vagy a talai mélyébe, ahol megfagy, illetőleg ahonnan tavaszszal elő nem jöhet. A fákon pedig semmi esetre sem kellene érett cseresznyét hagyni, mert a meghagyott gyümölcsben a kukaczok zavartalanul kifejlődhetnek. S. R.

—

Szabadkai ált. takarékpénztár részvény-társaság forgalom kimutatása 1889. év julius hóra. Bevétel. Mult havi pénzmaradvány 12,996 79. Takarékbetétek 105,808 —. Váltók 147,210·94. Visszleszámitolt váltók 9,450 —. Jelz. fekt. hitel váltók 24,080 —. Hitelegyleti váltók 13,490·—. Jelzálog kölcsönök 178· —. Hitel kölcsönök 705·—. Értékpapir előlegek 595 —. Kezizálog előlegek 190 —. Folyó számla 3,577·52. Kamatok 6,028·98. Késedelmi kamat 75·76. Kincstári bélyeg dij előlegek után 1·50. Kincstári bélyeg dij átiratás után —·96. Átiratasi dij 3 —. Idegen váltók 200·75. Üzleti költség 6·63. Becslési dij 1·13. Összesen 324 299·89. Kiadás. Takarékbetét 56,261·19. Váltó 154,544·88. Jelz. fekt. hitel váltó 22,635·—. Hitelegyleti váltó 13,155 —. Jelzálog kölcsön 2,480·— Hitel kölcsön 1,390·—. Értékpapir előleg 1,655 —. Kézizálog előleg 102· —. Folyó szamla 36,650 76. Kamat 28.75. Betétek utan folyo kamat 35·70. Kezelési költség 497·67. Üzleti költség 62·50. Kincstári bélyeg dij előleg után —·80. 10%-tóli kamat adó 1,561·53. Házbér 250· —. Osztalék 21·—. Idegen váltok 3,076·63 Napi biztosi dij 27· —. Készpénz maradvány : 9,855·49. Összesen 324.299·89. Összes forgalom. 648 599·78. Szabadkán, 1889. julius hó 31. Gyemnis Gerő igazgató. Regenyi Lajos helyettes igazgató. Tamasi János pénztárnok. Csajkás Kálmán főkönyvvezető.

—

A pénteki hetipiaczon a forgalom élénkebb volt, mint egy országos vásárkor. A piacz és környékén, hangyaként sürgött-forgott a nép. Termények minden neméből bőven előkerült. Dinnye, főleg a szegedi tanyákról annyi behozatott, amennyire alig emlékezünk, és elég jutányosan volt vásárolható. A legszebb példányok 10—16 kron keltek. A gabna félek nagy mennyiségben voltak képviselve. Erős kinalat mellett szilárd árakon vásároltattak. Az árak jegyzékeltettek: Tiszta buza: 7·50—8. kétszeres: 6·40—6·60. Rozs: 5·80—6. Arpa: 5·80—6: Zab: 5·30—5·50. Tengeri: 4·80—5. Zsir. 65—70. Élő sertés: 40 kr. klgramonkint: Baromvásáron szokatlan élénkség uralkodott. Baromfi roppant sok jött forgalomba és közép árakon elszedték. Hal közepesen, de a javát méreg drágán árusitották.

—

Az adai m. kir. földmüves iskola évi zárvizsgái folyó hó 23-án fognak megtartatni, melyre a mezőgazdasági tanügy iránt érdeklődők szivesen lattatnak. Ugyancsak az ottani földmüves iskola növendékei közül többen szolgálatba lépni hajlandók, minélfogva a birtokos, bérlő és gazdatiszt urak tisztelettel felkéretnek, hogy amennyiben akár nőtlen, akár nős és már megállapodott koru olyan egyénekre volna szükségük, akik a gazdaságban minden gyakorlati munka végzésére és végeztetésére képesek: a nevezett iskola igazgatóságához fordulni sziveskedjenek, hol a további értesitések készséggel fognak megadatni.

Törvényszéki csarnok.

Lapunk olvasói élénken emlékezhetnek azon szandékos ember ölési bünténye, amelyet Romoda Ferencz és társai alsó végi legények Tóth Mihály és Fábián György felső végi legények személyén Bajmokon elkövettek. Akkor csak mint vidéki hirt egyszerüen registráltuk lapunkban, most képesek vagyunk az egész dráma lefolyását részletesen előadni.

Folyó évi május hó 29-dikén megtartott bajmoki vásár vasárnapján, a felsővégi legények közül Veréb Jóska revolverrel a zsebében fölkereste az alsóvégi legények, Kollár Jánosnál levő tánczmulatságát; s ott ahelyett, hogy mulatott volna, belekötött Hajnal Mihályba, aki aztán őt társai segitségével a kocsmából kiöklelte. Veréb Jóska revolverét a kiskapuban kivevén, kezében magasan fenntartva fenyegette az alsó végi legényeket: s azután eltávozván, elpanaszolta társainak, hogy őt az alsóvégi legények korcsmájából kivetették. Este 7 órakor a felsővégi legények kimentek a vásártérre, onnan aztán együttesen az alsóvégi legények tánczmulatsága felé csoportban menve közeledtek. Az alsóvégi legények ennek hirére muzsika-szóval kimentek az utczára, és a közeledő felső végiek elébe mentek. Sümegi János házánál találkoztak egymással, ahol Tóth Mihály felsővégi legény jó estét kivánván nekik, Bosnyák István azt válaszolta vissza: „mi van köztünk legények,“ s Tóth Mihályhoz közeledvén, azt a kezében levő almabottal leütötte. Nagy Mihály ezután a kezében levő tégladarabbal, ugy vágta halándékon Fábián Györgyöt, hogy az menten összerogyott. Erre megkezdődött a valóságos verengzés; Szaifer Lőrincz mészáros legény husvágó kését a kötényen lógó aczélhoz megfenve, szurkalni kezdette a földön fekvőket, aztán Nagy Mihalylyal, Tóth Lukács után iramodott, akit szintén összeszurkált, aki öt hétig nyomta az ágyat sérülései következtében. Még az az üldözés tartott, Romoda Ferencz, Sümegi János házából egy két kilós nehézségü és majdnem két méteres hosszu dorongal kijött, először is Tóth Mihálynak esett vele s daczára annak, hogy ez térdenállva könyörgött; hogy ne fossza meg életétől, a kezében levő doronggal a fejét szétverte; azután Fábián Györgynek rontott és a földön mozdulatlanul fekvőnek a fejére, halálos csapásokat mért. A csendőrség amint a verengzésnek tudomására jutott, a helyszinén rögtön megjelent, a tetteseket elfogta és vallatásra vette. A főbb bünösök tettüket be is ismerték.

Folyó hó 5-én lett ezen bünügyben megtartva a végtárgyalás. A törvényszék következőleg alakult: elnök Török Zsigmond, előadó: Bogáromi János, szavazó: Schilling Kálmán birák és Janmiczky jegyző. A vádhatóságot Ringhoffer alügyész képviselte. Vádlottak közül Romoda Ferencz dr. Horváth Mórt vallotta védő ügyvédének, Bosnyák István és Janda Mihaly Czeisz Máté ügyvédet, Nagy Mihály Szaifer Lőrincz és Kollár István védőjéül hivatalból dr. Dembicz Lajos ügyvéd neveztetett ki.

A bizonyitási eljárás bevégzése után a vádhatóság mind a hat vádlottat a szándékos emberölés büntettében kérte bünösnek kimondani és szigoruan megbüntetni. Az erős és hosszan tartó védelem után, a törvényszék visszavonult, rövid tanácskozás után Romoda Ferenczet 12 évi Bosnyák István, Szaifert Lőrincz és Nagy Mihályt 10 évi fegyházra itélte. Kollár Istvánt és Janda Mihályt ellenben felmentette. A kir. ügyész a vádlottak terhére a védők pedig a büntetés enyhitése miatt felebbezést jelentettek be.

—

Dominus Simon elleni végtárgyalás.

(1889. évi augusztus hó 9-én.)

Elnökölt Török Zsigmond tszéki biró. Előadó volt Schilling Kálmán törvszéki biró. Szavazóként szerepelt: Bogáromi János tszéki biró; az ügyészséget Krecsmarik kir. alügyész képviselte, mig a védelmet Paukovich Andor ügyvéd vezette.

A tényállást a megtartott végtárgyalás alapján a következőkben ismertetjük:

1888. évi január 20-án Dominus Simon a szabadkai tszék irattárában Nahli helyettes levéltárnoktól Peics József és Lang József között lefolyt és elsőbir. itelettel befejezett percsomót betekintés végett kikérte. Dominus a kért iratokat megkapván pár percznyi betekintés után Bleszits Máté irattarnoknak adta vissza, ki is azonnal megjegyezte, hogy az ellenfél Pertics József ügyvéd az iratokat előtte való nap nézte és mondta, hogy Dominus az itéletet január 4-én vette át. Azonban véletlenül az iratok között levő kézbesitési ivbe tekintett s a levéltárnok azonnal felszóllalt, hogy a kézb. 4-ről 5-ikre kiigazitva, tehát hamisitva van, miután még porzó volt a hamisitáson, azt frissnek jelentette ki, mely csakis Dominustól származhatott.

Egyuttal hivatalos jelentését azonnal megtette s igy közokirathamisitás miatt e cselekmény a fenyitő utra tereltetett.

A végtárgyaláson 3 tanu az irást frissnek véli s ez adott alapot arra, hogy a hamisitással Dominus vádoltassék.

Dominus 4 tanuval igazolta, hogy a kérdéses darabot ő január 5-én vette át és az átvételkor tévedésből irt 4-et 5 helyett, mire őt segédje azonnal figyelmeztette.

A kir. ügyész a terhelő adatok alapján a közokirathamisitás vádját fenntartotta, azonban a törvényszék vádlottat felmentette, az iratoknak azonban a netáni fegyelmi eljárás meginditása végett a szabadkai ügyvédi kamarához való áttételét elrendelte.

Az itéletben vádlott megnyugodott, azonban a kir. ügyész ez ellen bejelentette felebbezését.

HIREK.

Ő Felsége I. Ferencz József apostoli királyunk születés napjára f. hó 28. a helyb. izr. imaházban d. e. 10 órakor ünnepélyes istenitisztelet fog tartatni, melyre a helyb. izr. hitközség elöljárósága a n. é. közönséget ezennel meghivja.

Kitüntetés. A király id. bajsai Vojnics Lukácsné szül. Szemző Józefa, városunk kitünő műveltségü hölgyének az 1-ső nőegylet lelkes pártfogója és tiszteletbeli elnökének, a közjótékonyság terén szerzett érdemei elismeréseül, aranykoronás érdemkeresztét adományozta.

Halálozás. Jets Lajos városi állatorvost sulyos csapás érte, a halál fagyos kezével nejét szül. Hlatki Etelt e példás nőt, és 4 gyermek anyját, övéik szerető kebeléről letépte. Elhunyt e hó 8-án. Élt 52 évet. Temetése tegnap délután 4 órakor nagy részvét mellett ment végbe. Áldás emlékére.

Deák Péter kir. törvényszéki birót és övéit is meglátogatta Isten kedves kis leányukat Ilonkát e hó 6-án magához vette. A szülők által imádott angyalka porai 8-án délelőtt tétettek örök nyugalomra a zentai sirkertben. A vigasztalhatlan szülők fájdalmának enyhitése Isten kezében van.

Csernyus Zsigmond hely. kir. végrehajtót és családját sulyos csapás érte. Müvelt és kedves leánya Matild meghalt. A szomoru jelentés igy szól: „Keökeszi Csernyus Zsigmond és neje felsöeöri Nagy Vilma, valamint gyermekeik: Klémi férjezett Izicseszkul Leóné, Anna és Sándor, Izicseszkul Leó sógor és számos rokonaik nevében is megtört szivvel tudatják felejthetetlen kedves leányuknak s illetve testvérüknek keökeszi Csernyus Matildnak folyó évi augusztus hó 9-én, életének 23-ik évében, hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. Az engesztelő szentmise-áldozat f. évi augusztus hó 10-én délelőtt 9 órakor a szt. Terézia főegyházban fog a Mindenhatónak bemutattatni. Az üdvözültnek hült teteme f. évi augusztus hó 10-én délután $5^1/_2$ órakkor fog az ugynevezett bajai sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Szabadkán, 1889. augusztus hó 9-én. Aldott legyen a kedves elhunytnak emléke!“

Gyászrovat. Az elmult hét szép két reményü ifjut ragadott ki az élők sorából. Vojnics tunics Erneszt kereskedő segéd, 19 éves, Lusztig Adolf kereskedő tanoncz pedig 17 éves korukban mindketten 5-én elhaltak. Legyen nekik könnyü a föld!

Az ipartestületi tagok, a hátralékos és a folyó dijak befizetésére azzal hivatnak fel, hogy a késedelmezők ellen e hó végével a végrehajtás el fog rendeltetni. Az elnökség.

Szabadkai ember halála Amerikában. Turcsányi Ferencz, lapunk szerkesztőjének nagybátyja meghalt New-Yorkban f. é. julius 18-án. *Temetésén a newyorki magyar egyletek testületileg jelentek meg.* A boldogult 10 évig volt zsandár az 50-es években, hol őrmesterségig vitte s mikor kilépett, pár évet töltött Szabadkán, mig megjelent a hivatalos felszólitás, hogy aki Amerikába akar menni Miksa császár szolgálatába, az jelentkezzék, ingyen utazhatik. Turcsányi Ferencz azonnal jelentkezett s 1864-ben el is utazott. Miksa császár szolgálatában tiszti rangot nyert s a hadseregben 1867-ig küzdött, amikor az ellenség által elfogatva, több napon keresztül kisértetett többedmagával a forró tropikus napon, minden ruhájától megfosztva és kirabolva az indianok által. Miksa császár kivégeztetése után 1867. junius hóban Turcsányit is szabadon bocsájtották s ekkor New-Orleánban telepedett meg, hol egy borkereskedésben — mint a magyar borokat ismerő egyén — üzletvezető lett. Utolsó levelét innét küldte 1877-ben Szalay László ügyvédnek, de hogy mikor és miért került New-Orleanból New-Yorkba, azt nem tudjuk, mert a levelezést vagy megszüntette, vagy levele eltévedt a tengeri uton s ő azon hitben, hogy levele válasz nélkül hagyatott, nem is irt többet. Nyugodjék békében a minden rokontól távol elhunyt, de a messzeföldön is köztiszteletben állott magyar ember.

A szabadkai kir. ügyészség fogházában — állitólag — többrendű visszaélés történt, melyek a fogházfelügyelőnek szépen jövedelmeztek. A kir. ügyészségnek van tudomása ezekről; ahelyett azonban, hogy a felügyelőt függesztette volna fel és rendelte volna el avizsgálatot ellene, még a visszaélések felfedezőjét büntette meg. Ez a panasz tények telsorolása mellett küldetett be lapunk szerkesztőségéhez, tekintve azonban, hogy mi ilyen dolgokat nem tudunk elhinni, *egyelőre fentartással* jeleztük csupán a fentieket s elvárjuk a kir. ügyészségtől, hogy a nagy közönség érdekében, de saját jóhirnevének megőrzése czéljából is e hirünk czáfolatot nyerend.

Gyilkosság. F. hó 4. és 5-ik közötti éjjel özv. Kopilovics Sztana 5. köri lakosnő házában a „divánon“ Szárcsevics János összeszeczivódott Budanovics Jánossal és dühében ez utóbbit egy hosszu vékony pengéjü késsel ugy mellbe szurta, hogy az rögtön meghalt. A bunyevácz „divánokon“ az utóbbi időkben a személybiztonság ellen többrendbeli halállal is végződött verekedés és kihágás történt. Vagy végleg betiltani kell az efajta összejöveteleket, vagy esetlegesen telügyelet alatt ritkán engedélyezni — igen ugy, mint a magyaroknál a bálakat.

Minden nyáron megtörténik, hogy elvétve egyeseknél gyanus halálozási esetek fordulnak elő. Az idén is megesett, hogy nálunk is határozott kolerinban történt halálozás, mely esetnél a kellő óvintézkedések megtétettek. A kolerint leginkább elősegiti a rosz éretlen gyümölcs, tulérett sárga dinynye, rosz viz, tisztátalanság, de mind erre a kellő felügyelet nálunk hiányzik.

Gálfy György feljelentést adott be Joó Károly ellen s vizsgálatot kért, mert ez utóbbi állitólag kárositja a várost. Utánna jártunk a dolognak s csakugyan igaza van Gálfynak, hogy botrányosan, ugyszólván lopják a várost. És hogy? Rendelnek müszereket, orvosságot, mahalnap talán ételt-italt is és a polgármester aláirja a rendelvényt, vagy a mellette beosztott tisztviselő egyszerüen ráüti a hatósági pecsétet s „mehett.“ A gyógyszerész az ilyenre kiadja az orvosságot. Néhány esetben azonban Joó Károly is hibás, mert adott ki gyógyszereket ilyen ellenjegyzés nélkül is. Ezt a hibát azonban csak azzal lehet büntetni: nem volt utalványozva a gyógyszer, nem kapja meg az árát. A vizsgálatnak tehát nemcsak ez irányban kell megejtetni, de ki kell deriteni azt is, ki és miért élt vissza a hatóság pecsétjével?

Dr. Dominus Simon ügyvéd feljelentest tett Vécsei Samu ügyvédjelölt ellen becsületsértés vétsége miatt, mert ez utóbbi őt egy alkalommal hátulról az utczán felrugta. A végtárgyalás e hó 9-én nem tartatott meg s az ügy törölve lőn, mert panaszos ügyvéd nem jelent meg, bár tanui voltak rá, hogy egy társaságban sorsot huztak fölötte, ki inzultálja? A társaság tagjai akkor abban egyeztek meg egy vendéglőben, hogy aki a tuczat kártyából a makk-disznót huzza, az végzi a „merényletet.“ E kis nihilista klubb egyik tagja: Vécsei Sámu huzta ki a makk-disznót, neki kellett tehát a funkcziót teljesiteni, nehogy nihilista módra társai ő rajta teljesitsenek hasonló műveletet.

Az uj egy forintosok megjelentek ugyan a forgalomban, de azért alig lehet látni. Oka ennek az, hogy beszüntették a kiadást, bevonják a kinlevőket is, mert rosza festéke. Tessék megpróbálni. Egy fehér nedves ruhával letörölhetni gyenge dörzsölés mellett a kékszint, vagy aki nem sajnál egy forintot, tegye az uj bankót este vizbe, reggelre egy drb. piszkos papirost talál a helyén. Ilyen a német alaposság! És e furcsa készitménynek is az adózó közönség fizeti meg az árát.

A zonatarifa. Palicsunkra is üditőleg hatott. A első vasárnap két délutáni vonattal Szabadkáról mintegy 4000 ember rándult ki. Szegedről is sokan érkeztek és érkeznek naponként a déli 1 órai vonaton. A szomszéd szegediek kérvényt nyujtottak be az üzletvezetőséghez, hogy délután 3—4 óra között külön vonat induljon Szegedről Palicsra s esti 10—11 óra között Palicsról viszsza. Az olcsó menetjegy mellett Palics a szegedieknek is otthonjuk lehet.

A palicsi villatelkek ára rohamosan emelkedik. Alig keszült el Jiraszek elegáns nyaralója, Szalay ügyvéd mellett is uj villa készül. Ez uj villa alá 2 ezer □ telket (1 láncz) 2700 frtért adott Kovacsics Ágoston.

Kritikus nap lehet ma, ha a hires csillagász Falb jóslata teljesül ugy, a mikként teljesült a juliusi rettenetes viharoknál. A kritikus napokat augusztus 11. és 26-ra jósolta. Adja isten hogy szava ne teljesüljön.

Egy akta vándorlása. A fővárosi rendőrségtől több meghamisitott sertés levél kezett be, további nyomozás végett. A sertéslevelek két helybeli sertésüzér nevére szóltak, valamennyi azonban, akként hamisitatott meg, hogy „1 darab“ elébe szembetőlőleg nagyobb számok 4—7 jegyezetettek be. A kapitányi hivatal az illető üzérekkel felvett jegyzőkönyvet a hamisitott sertés levélekkel együtt áttette illetékességi szempontból a helyb. kir. ügyészséghez, az ügyészség pedig a törvényszék utján a helyb. kir. járásbirósághoz. A járásbiróság ismét vissza küldötte a h. kapitányi hivatalhoz, ez most áttette a Tanácshoz az illetékesség meghatározása végett. A Tanács valószinüleg az illetékesség szempontjából a főispán véleményét kéri ki, a főispán pedig az illetékesség meghatározása végett felir a Belügyminiszteriumhoz. Csupa illetékességből majd kisiklik a büntetés alól.

Nem remélt accidentia. Ama hirhedt országos képviselő választásból kifolyólag, mely megsemmisittetett, és melynek folytán Mamuzsits Ágoston mint választási elnök az eljárási és perköltségekben elmarasztaltatott, a pongyola itélet alapján foganatositott végrehajtás megsemmisittetett, és igy a kérdéses itélet kiigazitásáig ujabb végrehajtás nem kérelmezhető. Midőn a végrehajtás Mamuzsits Ágoston ellen foganatositva lett végrehajtási alap hiányánál fogva a kérelemezők által csődnyitási kérvény nyujtatott be nevezett ellen. A Mamuzsits-Antunovits szövetkezet matadorjai azonban, nehogy eme vezértagja csődbe kerüljön és tehetetlené váljék, gyüjtést eszközöltek és a pártvezér helyett ennek nevében 2140 frt 35 krt birói letétbe helyeztek, mint a kérvényézők követelésének biztositására szánt összeget. A kir. tábla később a végrehajtást megsemmisitette s most a 2140 frt 45 kr. Mamuzsits Ágoston kérelme és illetve felfolyamodása folytán kezeihez kiutalványoztatott. Minthogy a kérdéses összeget nem nevezett helyezte birói letétbe és az most mégis az ő kezeihez van kiutalványozva, hisszük lesz annyi esze, hogy meg fogja tartani accidentia fejében.

A budapesti kir. itélő tábla kisegitő birái. Az igazságügyminiszter f. hó 2-án kiadott rendeletével a budapesti királyi itélő-tábla hátralékainak feldolgozására 26 birót hivott be az elsőfolyamodásu törvényszékek köréből. E birák névsora a következő: Dobosfy Alajos bekés-gyulai, dr. Rósa Kálmán szegedi, Pilich Antal pécsi, Joannovits Döme zombori, Szabó György egri, Dualszky Gyula rózsahegyi, Kovács Béla budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki, Pap László sátoralja-ujhelyi, Mérey Ottó nyitrai, Mikós Géza szegzárdi, Retel Jenő ipolysági, Molnár Géza dévai, Tóth László veszprémi, Janecsko István miskolczi, Oroszy Géza sátoralja-ujhelyi, Molnár Jenő budapesti, *Buday János szabadkai*, dr. Hodossy Lajos pestvidéki, Zsabokrszky Ferencz pozsonyi, Vén András nagyszebeni, Sárói Szabó László kecskeméti, Bócz Alajos budapesti, dr. Sárfy Guido ujvidéki, Jenny Antal budapesti, Bubla Ferencz budapesti kereskedelmi és váltótörvényszéki, dr. Thirring Lajos szombathelyi királyi törvényszéki birák.

Mennyit fogy a nap augusztus hóban? A nap ma reggel 4 óra 40 perczkor kelt föl s 7 óra 32 perczkor este nyugodott le. A hónap végén reggel 5 óra 19 perczkor kel föl s este 6 óra negyven perczkor nyugszik le. A nap tehát e hónapban 1 óra 31 percet fogy.

A pápa budgetje. Az olasz lapok az 1888. évi vatikáni bevételekről s kiadásokról a következő kimutatást közlik: Péterfillérek czimén befolyt 9 300 000 lira. A pápa nagybirtokából s a különböző bel- és külföldi bankoknál deponált tőkékből jövedelem gyanánt befolyt 3.300,000 lira. Ami összesen 12.000,000 lirát tesz ki. Ehhez járult körülbelül ugyanennyi készpénz, melyet taval a pápa jubileumára kapott. Ez összegben természetesen benn nem foglaltatik a számos értékes ajándék. A vatikán kiadásai voltak tavaly: könyöradományokra 390,000 lira, nyugdijakra és segélyekre 180 000 lira, kolostorok és templomok támogatására 1.300,000, az alsó papság részére 190,000 lira, a propaganda fida-ra 300,000 lira, a diplomácziai testületre 300,000 lira, a különböző vatikáni hivatalokra s a közigazgatásra 1.100.000 lira, a paloták jókarban tartására 300,000 lira, szobrokra, uj épitményekre 250,000 lira, a bibornok fizetésére 2.000,000 lira, papnöveldékre 1.200,000 lira különböző más kiadásokra, igy a jubileumi ünnepélyekre 800,000 lira. Igy tehát a kiadások összesen 8.140,000 lirát tesznek ki.

Betörés tolvajlás Gavanszky sz. Dimitrievics Máriát ismeretlen tettesek 8-ik köri lakásán meglopták e hó 3-án esti 9—10 óra közt, mikor káros sétázni volt, az ablakon át a szobába hatoltak és álkulcs segélyével a szekrényt feltörvén, abból 13 db. ezüst evőeszközt és 15 frt készpénzt elemeltek.

A zugirászat javában burjánzik ismét a városházán. A jég elverte a vetések és a szőlők egy részét. Fabrikálják hát tuczat számra az adóelengedés iránti kérvényeket. Hát biz eléggé megverte a sors azokat, kik károsultak. Nem a kervények egyenkénti készitésével kellene a numerusokat szaporitani, hanem a károkat hivatalból és

gyorsan felbecsültetni és oda hatni, hogy a károsultak adóelengedési kedvezményben részesüljenek. A kivételes nősülési engedélyek gyártása, meg pláne monopóliuma némely hivatalnoknak, de nem is csoda, mig az előtt a papok, most a városi obtyinárok néhánya közvetit.

Drum Drum Drum megüti a rekedt hangu dobot a frajter dobos a városháza előtt és egy csomó pajkos inas és kiváncsitól követve, dinnye birodalom kellő közepén megáll; ujból allarmirozza a lakosságot, — kik tömegesen siettek e ritkaság okát megtudni. — A frajter dobos ezután rikácsoló hangon szláv dialektussal kiejtett magyar nyelven kipublikálja a nagy csodát „hogy hát tul érett dinnyét árulni tilos.“ — Ez rendjén volna, de két napon át, egyetlen rendőrközeget sem láttunk, nem ellenőrizni a hatalmas parancsot, de csak arra felé járni sem, a köri doktor urak pedig hüsölnek, a kofaasszonyságok pedig bone fide árulják az érett, tulérett és nem érett dinnyéket is.

Szélhámos fényképész ütötte fel ujból ponyva-sátorát, Gálfy gyógytára előtt a volt promonádon. Reklámja ez: Első amerikai fényképészet. Sikerült arczképek (torzképek) 1—4 személy 25 kr. 5 percz alatt elkészittetnek. Nagyobb képek és lovak is levétetnek. Figyelmeztetjük müködésére rendőrségünket.

Mi a turnür? Valaki erre az érdekes kérdésre a következő választ adta: Az általánosságban ismert turnür hasonlit először is a jogtudomány szempontjából: „a valódi tényállás tulzásá“-hoz; másodszor az orvostudományából „a megzavart agyműködés tüneté“-hez; harmadszor a theologiáéból: „az emberi testnek vétkes eltorzitásá“-hoz; negyedszer a bölcsészetből: „a negativ lét a positiv lét fölött“-höz; ötödször a philélogiáéból: „idegen utórag a honi törzsön“-höz; hatodszor a történeléméből: „a 19-ik század második felének ferde kinövésé“-hez; hetedszer a physikáéból: „a sulypont természet ellenes kihelyezésé“-hez; nyolczadszor az építészetéből: „nem illő helyen alkalmazott dekorátió“-hoz; kilenczedszer az aesthetikáéból: „a megtévelyedett szép érzet jelé“-hez: tizedszer a világkereskedelem szempontjából; „a közönség ámitása műszerekkel“-hez. Általában pedig a tournüre „egy nagy haszontalanság.“

Mindenféie. Kossuth Lajost Kaposvár városa a város első diszpolgárává nagy lelkesedéssel egyhangulag megválasztotta. — **Eszéken** a szlavonországi gazdasági egylet gazdasági erdészeti- és ipargazdasági kerületi kiállitást rendez, mely e hó 18-án nyilik meg és szeptember hó 15-én végződik. — **Mulatságos tévedés**.. L. fiatal ember, aki egy kissé szórakozott természetü, egy mulatság előtt Baján járt és ott egy üzletben Jäger-féle gyapju nadrágot vásárolt magánnk, egy virág üzletben pedig pompás rózsabokrétát készittetett szive választottjának, szórakozottságában aztán megtörtént vele, hogy elcserélte a csomagokat és a ruhadarabot küldte szive imádottjának a következő gyöngéd sorok kiséretében: „Angyalom! Itt küldök önnek valamit, aminek bizonyára meg fog örülni. Kérem viselje a mai estélyen az én kedvemért.“ — **Albrecht főherczeg** közelebb ülte meg Nagyszebenben születésének 72-ik évfordulóját s ez alkalomból a 31-ik ezred zenekara szerenáddal lepte meg. — **Csak az bántja**. A. Miért vagy ma annyira kedvetlen? B. Nem csoda barátom, az az a lény, ki a legnagyobb hüséggel, szeretettel látszott ragaszkodni hozzám, gyalázatosan megcsalt. A kedves Flóra kutyám, a hálátlan megszött tegnap a feleségemmel. — **A »Magyar Salon«** szerkesztőjének Hevesi Józsefnek, apja Hevesi Farkas 70 éves korában meghalt. — **Budapesten** a Szt. Istvánnapi lóversenyek ma kezdődnek és öt napig tartanak, jelesen e hó 11. 13. 15. 18. és 20-ik napjain. — **Balatonfüreden** az ottani szinház titkárának Dalnokynak a nejét a hullámok elragadták. Az általános elszörnyüködés pillanatában a társulat primadonnája Silassy kisasszony, a vizbe ugrott s a fuldoklót saját élete koczkáztatásával megmentette. — **A zóna-tarifa**. A mult vasárnapi budapesti forgalomról, a pályaházi kirendeltségek a következő kimutatást állitották össze: A magyar államvasutak központi személy pályaudvarába érkezett 7700, elutazott 5890, összesen 18590 utas. Az oszt. magy. államvasuton érkezett 3966, elutazott 2917, összesen 6883 utas. A déli vaspályán érkezett 407, elutazott 280, összesen 687 utas. Igy az összes forgalom 21,160-ra rugott. — **Wéber Antal** miniszteri épitész, a fővárosi közéletben előnyösen ismert vállalkozó 66 éves korában Bpesten meghalt. — **A szórakozás netovábbja**. Tanár (az egyik kollégája előszobájából kifelé jövet) Ejnye no! amint látom, szórakozásból most meg már elhuztam a tulajdon kalapomat. — **Nyugalomba vonult**. Ur; Csakugyan igaz, hogy férje felhagyott az üzlettel? Asszony: Igen, eleget vesződött, fáradozott már szegény. Most nyugalomba vonul, egy kis városi hivatalocskával. Ur: És micsoda hivatalt kapott? A: Éjjeli őr lesz. — **Igaza van**. A. Van-e olyan üveg, mely nagyit és kicsinyit is egyszerre? B. Nincs. A. De igenis, a boros üveg, mert az nagyitóüvegje a gyönyöröknek és kicsinyitő üvegje a bubánatnak. — **Éppen azért**: Miért nem irtá! egész utazásod alatt? Mert nem tudtam a lakczimedet. Hisz éppen azért kellett volna irnod, hogy elküldhessem a czimemet. — **A zóna-tarifa**. A. Nos, hogy tetszik az egységes vasuti rend? B. Én kétséges rendszernek tartom, mert nagy kérdés még, hogy beválik-e? — **Zomborban** az állami főgymnasium és a központi róm. kath. népiskola helyiségeiben mai naptól augusztus 18-ig bezárolag, általános iparkiállitás tartatik. A kiállitás ma d. e. 9 órakor leend. Belépő jegyek ára első nap 50 kr. a többi napokon 20 kr. — **Szegeden** a havi boldogasszony bucsuján a vidékről mintegy 25 ezer bucsus vett részt. — **Dr. Schlesinger János** szegedi kir. törv. joggyakornok nevét „Szász“-ra magyarositotta. — **Szabó Mihály** a szegedi tanitóképezde igazgatójának bájos leányát Gizikét eljegyezte dr. Tutsek Sándor kolozsvári ügyvéd. — **Az ujvidéki selyem gyárban** ez idén 14 községből, 28.251 kiló és 90 deka selyem gubó váltatott be, melyért 27.079 frt 50 kr. fizettetet ki. — **A zombori kiállitás** javára rendezett mükedvelői előadás és concert 200 frt tiszta jövedelmet eredményezett. — **Ó-Becsére** augusztus 15-én érkezik be az első vonat. — **Aggszüzességre itélt tanitónők**. Az aradvárosi iskolaszék kimondotta, hogy a városi iskoláknál alkalmazott tanitónők férjhez menésük esetén, elvesztik állásukat. E határozat bizonyosan megfogja lepni mindazokat a köröket, a melyekben a felvilágositás és humanizmus othonra talált. — **Zentán** Dudás Menyhért lelkes függetlenségi polgárnak apja Dudás Ádám 76 éves korában elhunyt — **Szerencsétlenség a rákosi hadgyakorlaton**. A 13 huszár ezredese mikor már-már pihenésre került volna a sor, gyors rohamot vezényelt. A fáradt lovak nem birták a rohamot, többen elestek és az utánuk jövők keresztül rohantak rajtuk. Természetesen a huszárok is leestek. Egy huszár meghalt, kettő a halállal vivódik, 10 könnyebb sebeket kapott. 80 ló sebesült meg.

Vasuti közlekedésünk.

(Uj menetrend. Érvényes 1889. junius hó 1-től).

Szabadka—Szeged.

Szabadka indulás 5.11,* 2.35, 5.10, 6.32,* 7.40*.
Palics 5.32,* 2.51, 5.29, 6.49,* 7.59.*
Horgos 6.19, 3.22, 7.21.*
Szeged érkezés 7.00, 3.53, 7.52.*

Szeged—Szabadka.

Szeged 8.01, 12.00, 8.45.*
Horgos 8.35, 12.34, 9.36.*
Palics 9.07, 1.05, 6.00,* 8.10,* 10.17.*
Szabadkára érkezés 9.42, 1.20, 6.17,* 8.30,* 10.36.
(Szabadkán, Szegeden vendéglő az állomáson)

Szabadka—Baja.

Szabadka indulás 5.45,* 2.45.
Csikeria 6.32, 3.20.
Bács-Almás 7.18, 3.52.
Bikity-Borsód 8.02, 4.26.
Baja érkezés 8.52, 5.02.

Baja—Szabadka.

Baja indulás 10.25, 6.50.*
Bikity-Borsód 11.05, 7.51.*
Bács-Almás 11.45, 8.47.*
Csikeria 12.10, 9.21.*
Szabadka érkezés 1.240, 10.00.*

Szabadka—Eszék—Villány.

Szabadka (vendéglő) indulás 5.34,* 2.10, 6.37.*
Tavankut 6.09, 2.50, 7.01.*
Bajmok 6.40, 3.19, 7.20.*
Nemes-Militics 7.25, 4.12, 7.49.*
Zombor 8.05, 5.00, 8.09.*
Prigl.-Szt.-Iván 8.36, 5.35, 8.29*
Szónta 8.55, 5.57, 8.42.*
Gombos (vendéglő) 9.11, 6.16,* 8.53.*
Dálja (vendéglő) 3.07,* 11.29, 10.10.*
Bród 4.29.*
Eszék (vendéglő) 1.47, 4.38,* 7.50.*
Villány érkezés 3.47, 6.25,* 9.19.*

Villány—Eszék—Szabadka.

Villány (vendéglő) indulás 7.05, 1.08, 9.20.*
Eszék (vendéglő) 3.46, 11.31,* 5.05.*
Bród érkezés 10.34,* 4.29.*
Dálja (vendéglő) indulás 5.55,* 5.08.
Gombos (vendéglő) 6.24,* 7.08, 9.15.
Szónta 7.21, 9.34, 6.46.
Prigl.-Szt.-Iván 7.34, 9.54, 7.09.*
Zombor 8.00, 10.49, 8.10.*
Nemes-Militics 8.14, 11.13, 8.38.*
Bajmok 8.49, 12.00, 9.37.*
Tavankut 9.04, 12.22, 10.02.*
Szabadka (vendégló) érkezés 9.27, 12.55, 10.42.*

A vonat csatlakozik Szabadkán Budapest, Belgrád, Baja és Szeged felé.

Budapest—Zimony—Belgrád.

Budapest indulás 2.35,* 8.00, 2.40, 9.40.*
Kis-Kőrösre érkezik 4.31,* 11.04, 4.52, 1.48.*
Szabadka érkezés 5.44,* 1.02, 6.12,* 4.24.*
Szabadka indulás 5.50,* 1.46, 6.26,* 5.24.*
Csantavér 2.11, 6.16.
Topolya 2.34, 6.59, 6.48.
Hegyes Feketehegy 2.56, 7.16,* 7.20.
Verbász Kula 3.16, 7.30,* 7.46.
O-Kér 3.34, 7.44,* 8.15.
Kiszács 3.51, 8.38.
Ujvidek (vendégló) 7.40, 4.19, 8.21,* 9.17.
India (vendégló) érkezés 5.21, 9.05, 10.38.
Zimony érkezés 8.59, 6.20,* 9.45,* 11.55.
Belgrád érkezés 9.09, 6.45,* 10.05,* 12.30.

Megjegyzés: Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli idő csillaggal van jelölve.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
SZALAY LÁSZLÓ A.

3530/1889. tkvi szám. 1—1

Árverési hirdetm. kivonat.

A zentai kir. jbiróság, mint tkvi hatóság, közhirré teszi, hogy *Szalma Antal s társainak, Szalma István s neje Gyulai Ilona* elleni végrehajtási ügyben a végrehajtató kérelme folytán a végrehajtási árverés a zentai kir. jbiróság területén lévő, az ó-kanizsai 3675. sz. tjkvben, 364. sz. alatt foglalt Szalma István s neje Gyulai Ilona tulajdonát képező ház és beltelekre 500 frt kikiáltási árban, továbbá az ó-kanizsai 4972. sz. tjkvben 1455/a/c/d. hr. sz. alatt foglalt ingatlan 270 □öl szántóföld, rajtalevő szélmalomnak, ugy ugyanazok tulajdonát képező két nyolczadrésze 400 forint kikiáltási árban elrendeltetett és hogy ezen ingatlanok az *1889. évi szeptember hó 23-dik napján délelőtt 10 órakor* Ó-Kanizsa községházánál megtartandó nyilvános árverésen alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak bánatpénzül a kikiáltási árak 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Kelt Zentán, 1889. évi május hó 24-én.

A zentai kir. jbiróság, mint tkvi hatóság.

A kir. aljárásbiró.

Eladó ház!

VI. kör, id. Kádár Mihály-féle 579. szám alatti ház szabadkézből eladó.

Értesitést ad

1—2 **Pucher Károly**, 6. kör, 150. sz.

Legjobb asztali- és üditő-ital.

Hazánk legkedveltebb

savanyuvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS,

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

Ő fensége József főhcg. és ő felsége Milán szerb király

asztalán rendes italul szolgál.

Konstantinápolyban, Alexandriában, legközelebb **Fiumében** is ép ugy mint **hazánkban** általánosan a **kolera** megbetegedés ellen **praeservativ** gyógyszernek bizonyult. — Mindazon tisztelt fogyasztóinak, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógyczélokra, vagy tisztán mint asztalivizet előszeretettel használják, kérjük azt röviditve

ÁGNES-

forrás néven kiszolgáltatni. — A nagyérdemü közönségnek ásványvizünket szives jóindulatába ajánlva, maradtunk teljes tisztelettel az ÁGNES-forrás kutkezelősége Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszertárában, füszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár

ÉDESKUTY L.

m. kir. és szerb kir. udvari ásványviz-szállitónál
BUDAPESTEN, Erzsébét-tér 7. sz.

Kitünő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Az évi elszállitás 2.000,000 palaczk.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Szabadkán kapható: Farkas József, Frank Sándor, Illgen Ágoston, Stojkovits Döme és Sugár Manó uraknál.

Nyomatott Székely Simonnál Szabadkán 1889.